

GRADSKA BIBLIOTEKA
— SUBOTICA —
Broj LT 29/II

GRADSKA BIBLIOTEKA
— SUBOTICA —
Broj II 9635

IX caj.

DRUGA TRAMVAJSKA PRUGA ZA PALIĆ

SUBOTICA
GRADSKA ŠTAMPARIJA, POZORIŠNA UL. 2.

656 (497-111)

DRUGA TRAMVAJSKA PRUGA ZA PALIĆ

Dr. JOVAN MANOJLOVIĆ

ADVOKAT
SUBOTICA

GRADSKA BIBLIOTEKA
Br. 50052
Subotica 1956

SUBOTICA
GRADSKA ŠTAMPARIJA, POZORIŠNA UL. 2.

I.

Subotička Električna Železnica i Osvetljenje D. D. — ili kako je obično nazivaju Električna Centrala — od svršetka rata na ovamo pokazuje znakove neobične aktivnosti, živahnosti.

Pre rata i za vreme rata vodila se duga i velika parnica u svrhu, da se Električna Centrala prinudi, da podigne prugu do Gradske Bolnice. Pa, i ako je bilo pravomoćne presude suda, ona se nije izvršivala i pruga do Gradske Bolnice se nije podizala.

Posle rata sve se menja kod Električne Centrale, ona podiže ne samo prugu do Gradske Bolnice već i do Aleksandrova, — i ako po ugovoru nije obvezana na podizanje ove pruge (od Bolnice do Aleksandrova).

Isto tako podiže — bez ugovorne obveze — prugu do Paličkog Štranda.

Nesumnjivo je, da je Električna Centrala na ovaj način učinila ogromne usluge poboljšanju lokalnog saobraćaja u našem gradu.

Ova se aktivnost u radu kod Električne Centrale povećava u neverovatnoj meri od kako je Centrala prešla u ruke američanskog kapitala.

Od toga vremena nastupaju znatne promene u Centrali.

Obnavlja se sve ono, što je staro i izandano. Investira se ogroman kapital za zamenu šina, pragova, žica, tramvajskih kola. Nabavljaju se novi parni kotlovi, nove mašine za proizvodnju struje, preustrojava se ceo sistem zgrada gde su smešteni uređaji Centrale. Šta više podiže se radionica za izradu tramvajskih kola u vlastitoj režiji.

No sve je ovo samo početak onog rada, što Električna Centrala namerava sprovesti.

Iz dana u dan ukazuje se sve bolje i bolje važnost Palića za naš grad. Ne samo potreba za svežim vazduhom, za kupanjem i rasonodom vodi velike mase našeg građanstva na Palić.

I stanbena kriza je veoma važan faktor, koji upućuje mnoge nas, da na Paliću potražimo one stanove, kojih u Subotici nema, niti će biti u bliskoj budućnosti.

Nameće se sama po sebi potreba za što boljim, bržim i savršenijim saobraćajem za Palić.

Dosadašnja veza sa Palićem je veoma primitivna.

U najmanju ruku treba pola sata ako ne više da se izade na Palić. Ako se ovome doda još i čekanje na tramvaj, mal te ne ceo sat prođe dok se čovek ne dokotura do Palića.

Saobraćaj autobusima nema nikakve važnosti, pored rdavog puta, koji spaja Suboticu sa Palićem. To su inače već dokazali nesretni slučajevi sa autobusima, koji su se desili.

Sve ovo je ponukalo Električnu Centralu, da izade pred gradske nadležne vlasti sa predlogom o podizanju druge tramvajske pruge za Palić.

Ovaj predlog zahteva mnogo kapitala, a znak je neobične poduzimljivosti Električne Centrale.

Ne tako važan, ali ipak veoma značajan je onaj plan Električne Centrale, da podigne prugu do Halaške Kapije ulicama Preradovićevo i Save Tekelije. Za naše Kelečane i stanovnike okolnih vinograda ova pruga znači vrlo mnogo. Njima se olakšava ne samo saobraćaj sa centrom grada, već i prenos njihovih produkata na pijacu.

Da se ovi planovi ostvare Električna Centrala je podnela predlog Gradskom Senatu 20. januara 1925. god. pod brojem 1450/1925. sen., tražeći zaključenje novog ugovora sa gradom kojim bi se obuhvatili svi oni radovi, o kojima smo gore napomenuli.

Gradski Senat — pretresavši predlog Električne Centrale — našao je da se isti ima u četiri pravca izmeniti, o čemu je doneo odluku br. 1450/925. sen. 21. marta o. g.

U smislu te odluke Električna Centrala je podnela nov predlog 7./V. 1925. g. kojim su u glavnom zadovoljeni zahtevi Gradskog Senata.

Uz ovaj predlog dat je novi projekat ugovora, koji bi se imao sklopiti između Električne Centrale i Grada.

Sem toga po zahtevu Gradskog Senata — posebnom molbom je predloženo regulisanje pitanja tarifa.

Javnost je najveći prijatelj velikih dela i pothvata.

Zato je potrebno da se svi nadležni i u najmanjim detaljima upoznaju sa gornjim predlozima Električne Centrale.

U tu svrhu u ovoj knjizi odštampano je:

1. Odluka Gradskog Senata br. 1450/925. sen. od 21./III. 1925. god. o zahtevu Gradskog Senata u pogledu preinake četiri tačke prvog predloga ugovora.

2. One četiri tačke iz prvog predloga ugovora, čiju je preinaku tražio Gradski Senat.

3. Novi predlog Gradskom Senatu za sklapanje ugovora o tramvajskom saobraćaju i osvetljenju sa traženim modifikacijama, predat 7./V. 1925.

4. Novi projekat ugovora o tramvajskom saobraćaju i osvetljenju, koji je saobraćen zahtevima Gradskog Senata u smislu odluke 1450/925. sen.

5. Predlog Gradskom Senatu o uredenju pitanja tarifa za tramvaj i osvetljenje.

Električna Centrala je smatrala upoznavanje javnosti o v i m putem sa celim pitanjem druge tramvajske pruge za Palić, tramvajske pruge za Halašku Kapiju, te pitanjem uredenja tarifa najcelishodnijim načinom, da se ovi planovi ostvare.

Projekti su zasnovani na pravičnosti, na racionalnom uredenju svih pomenutih pitanja, na respektiranju interesa Grada i gradskog stanovništva, usled čega se je nađati, da će nadležni predložene projekte u najkraćem vremenu a u opštem interesu rešiti.

II.

SENAT GRADA SUBOTICE.

Broj 1450/925. sen.

Molba: „Subotičke električne željeznice i osvetljenja D. D.“ radi sklapanja novoga ugovora, u predmetu električne željeznice i osvetljenja,

ODLUKA:

Gradski senat uzevši u pretres molbu „Subotičke električne željeznice i osvetljenja D. D.“ sa priložima — ustanovljava, da podneti projekat ugovora sadržava velike razlike od starih ugovora koji su u kreposti — još i onda ako se uzmu u obzir u projekat uzeta nova ostvaranja. Iz ovoga razloga — gradski senat ne prima ovaj projekat za temelj dalje rasprave.

Ovakovi temeljni uslovi, koji se u ugovor ne mogu uvrstiti, ili su pak iz toga izostavljeni — su sledeći:

1. Društvo na ponovi 60 godina traži oprost od plaćanja opštinskog prireza i ostalih pristojba, prema tome, da mu je rok ove povlastice po starome ugovoru pre 8 godina istekao.

Fakat je, da su poduzeća pri osnivanju dobivala povlastice kod plaćanja prireza, ali to da se ova povlastica proširi na jedno postojeće poduzeće — gr. senat ne drži za obrazloženo.

Grad se ne može odreći opštinskih prireza i ostalih pristojba, te s' toga se ovaj članak iz ugovora bezuslovno ima izostaviti (čl. 5.).

2. Po uslovima ugovora, koji je još u kreposti društvo je već pre 13 godina trebalo sprovesti ostvaranje željezničke pruge od trga Kralja Petra — do dudove šume i ma da ova obaveza još i danas postoji — u projektu ugovora o ovome nigde ni reči. Ne može postojati ono izlaganje društva, koje se nalazi u

k' molbi priključenom memorandumu, da je društvo sa izzidanjem javno-bolničke željezničke pruge do Aleksandrova i sa produženjem paličke pruge do Štranda — udovoljilo više ugovornim obavezama, jer se grad prilikom produženja ovih pruga nije odrekao od ostvaranja željezničke pruge do dudove šume.

No ipak, ma da gr. senat od ove željezničke pruge nikada nije odustao i da izzidanje iste pruge drži i za sada za potrebno — u slučaju ako bi društvo podnelo predlog, da bi tako u svome, kao i u interesu stanovništva voljno bilo mesto ove pruge izdati željezničku prugu na življoj ulici kao što je Save Tekelije ulica, to bi gradski senat ovaj predlog uzeo za prosuđivanje i preporučio to na odobrenje gr. proširenom senatu (čl. 7.).

3. Sniženje tramvajske tarife, kao i pristojbe električnog osvetljenja zavisi potpuno od volje zainteresovanog društva. No gr. senat drži za shodnije, da bi se ove međuvremene promene istih pristojba iz ugovora stalnoga značaja izostavile i da bi se ustanovljenje istih poverilo rešenja radi nezavisnoj vlasti. Ova vlast bi mogla da bude i sam gradski senat, koji bi sa jedne strane uzeo u obzir interes stanovništva i o kome se s druge strane ne može posumnjati, da bi društvu želio štete činiti. (Čl. 19. i 28.).

4. Pri davanju električne struje pod „Varošom“ imaju se razumeti još i „Segedinski vinogradi“ i Aleksandrovo predgrađe ma da leže van grada.

Gradski senat umoljava „Subotičku električnu željeznicu i osvetljenje D. D.“ da podneti projekat ugovora izvoli po gornjem preinačiti, da bi se isti temelju daljega postupka primiti mogao. Nakon prijema preinačenog projekta rasprave bi se smesta započele i u slučaju uspešnog završivanja podneo bi se predlog proširenom senatu radi prijema.

O čem se Subotička Električna Željeznica i Osvetljenje D. D. po ovoj odluci izveštava.

Iz sednice gradskog senata održane u Subotici, dne 21. marta 1925. god.

Dr. Feher
beležnik.

III.

Član 5. Grad oslobodava Društvo svakog opštinskog prireza i drugih opštinskih dažbina ma koje vrste, sadanjih i budućih (za sve vreme trajanja povlastice).

Isto tako se Društvo oslobodava plaćanja svih opštinskih taksa i dažbina na sav materijal, potreban bilo za fabriku i radionicu, bilo za proizvodnje i sprovođenje struje, bilo za konstrukciju.

Član 7. Društvo se obvezuje da podigne još i ove linije:

- a) Okružni Sud—Palić Štrand paralelno sa postojećom prugom;
- b) Kralja Aleksandra ulica—Trg Slobode—Cara Dušana ulica;
- c) Trg Slobode—Paje Kujundžića ulica do Vilsonove ulice.

Društvo se obavezuje da ove linije podigne najdalje u roku od dve godine računajući od dana kada Društvu bude saopšteno pravomoćno odobrenje ovog ugovora o povlastici i pošto budu odobreni planovi o građenju (čl. 8. ovog ugovora).

S obzirom da linija: Ulica Kralja Aleksandra—Željeznička Stanica nije od javne koristi, Društvo rezerviše sebi pravo da je digne.

Što se pak tiče novih linija, označenih pod b) i c) Društvo pristaje, da u saglasnosti sa Gradom, podigne i druge linije mesto ovih koje će ispunjavati isti cilj: vezivati linije postojeće i nove jednom kružnom linijom.

Društvo se obavezuje da poveća broj kola kako bi se promet na svima linijama mogao obavljati bez teškoća.

U roku u kojem je Društvo dužno da podigne nove linije u smislu ovog člana, Društvo će povećati broj sadanjih kola sa još najmanje 14 i to: sa 7 motornih kola i 7 remorkera.

Ako Društvo gornje obaveze u navedenom roku ne ispuni, obvezuje se platiti Gradu u ime konvencionalne kazne: za prvi

mesec zadocnjenja 10.000 dinara, a za svaki dalji mesec po 30.000 dinara.

Grad ovlašćuje Društvo, da u Gradu i njegovom ataru podiže tramvajske pruge gde i kad za shodno nade po postojećim ulicama i putevima i po onima koje će se otvoriti eventualno samo radi podizanja tramvajskih pruga, držeći se pri tome propisa koji po ovom ugovoru važe za izgradnju novih linija. I za ove, još bliže neodređene pruge, važiće u svemu odredbe ovog ugovora.

Član 19. Cene za putničke bilete za danas postojeće pruge i za one koje će se podići utvrđuju se s obzirom na sve elemente koji su danas od uticaja na ekonomiju Društva, ovako:

1. od ma koje stanice u varoši do ma koje stanice u varoši (do Radanovca) 2'50 dinara;
2. od ma koje stanice u varoši do Palića — odnosno od Palića do ma koje stanice u varoši 5'— dinara.

Gradski činovnici, nameštenici, gradski penzioneri, kao i njihove žene i neopskrbljena deca, za tim vojnici do narednika, plaćaju za svaku vožnju bilo kuda 1'50 dinara.

Grad je obvezan da Društvu pošalje listu svojih činovnika, nameštenika i penzionera, koji ovu povlasticu uživaju i o promenama da izveštava svakog meseca Društvo. Društvo je pak dužno izdati svima ovim licima legitimacije, koju su oni uvek dužni pokazati, da bi se ovom povlasticom mogli koristiti.

Pismonoše, raznosiči depeša, vatrogasci, policijski redari i žandarmi ne plaćaju ništa.

Za male prtljage, koji nikome ne smetaju i koje putnici drže na kolenima ne plaća se ništa.

Društvo je obvezno da Gradu Subotici stavi na raspoloženje za njen personal 20 besplatnih karata za sve vožnje.

Ove se cene ne mogu smanjiti bez pristanka Društva, niti povećati bez pristanka Grada. Ipak, da bi eksploatacija tramvajskog preduzeća bila uredno osigurana i Društvo bilo normalno nagrađeno za svoj rad, Grad se obavezuje da pravično ocenjuje svako traženje Društva za povećanje cena vožnje na svima tramvajskim prugama, ako ekonomske i druge prilike prouzrokuju Društvu obveze i izdatke koje premašuju ove današnje i ovim ugovorom primljene, te da shodnim povećanjem cena dodeli Društvu kompenzirajuću naknadu za porast troškova i obveza.

Društvo pak ima pravo da cene vožnji, privremeno ili stalno, smanji. Ono je ovlašćeno, da ustanovi, ako hoće, u cilju davanja olakšica i pretplatne karte, mesečne, sezonske ili godišnje kao i da ustanovi naročite povlastice za đake, radnike itd.

Član 28. Društvo je dužno davati električnu struju privatnim potrošačima koji to žele, te u ovu svrhu dužno je načiniti potrebne instalacije o trošku potrošača. Društvo ne može odbiti davanje struje privatnim potrošačima (član 23. ovog ugovora), sve dotle dok oni udovoljavaju propisima, koji u ovom pogledu važe i koji će biti odobreni od strane Grada i dok tačno plaćaju cenu potrošene struje.

Cene potrošnje struje su ovako utvrđene odlukom Senata Grada Subotice br. 27385/1924 sen./2617 inž., s obzirom na sve elemente koji su od uticaja na ekonomiju Društva.

1. Grupa.

Barovi, kinematografi, kafane, gostione i slične ustanove po hektovatu 0'95 dinara.

2. Grupa.

Trgovački lokali svake vrste po hektovatu 0'85 dinara.

3. Grupa.

Potrošači za osvetljenje stanova, za kretanje liftova i motora za bunare po hektovatu 0'68 dinara.

4. Grupa.

Za industriju po hektovatu 0'52 dinara.

5. Grupa.

Državne željeznice po hektovatu 0'78 dinara.

6. Grupa.

Vojska i državna nadležstva po hektovatu 0'78 dinara.

7. Grupa.

Gradski činovnici i penzioneri po hektovatu 0'35 dinara.

8. Grupa.

Sva potrebna struja za administrativne kancelarije Gradske Uprave po hektovatu 0'30 dinara.

Ove se cene ne mogu smanjiti bez pristanka Društva niti povećati bez pristanka Grada. Ipak da bi eksploatacija podu-

zeća za električno osvetljenje bila uredno osigurana i Društvo normalno nagrađeno za svoj rad, Grad se obavezuje da pravično ocenjuje svako traženje Društva za povećanje cene električnog osvetljenja i davanja električne energije, ako ekonomske i druge prilike prouzrokuju Društvu obveze i izdatke koji premašuju ove današnje i ovim ugovorom primljene, te da shodnim povećanjem cena dodeli Društvu kompenzirajuću nagradu za porast troškova i obveza.

Način plaćanja električne struje potrošene po privatnima — ako ne dođe između društva i potrošača do slobodnog sporazuma od slučaja do slučaja u ovom pogledu — kao i utvrđenje količine potrošene struje vršice se putem overenih strujomera.

Potrošači električne struje kojima bude radi davanja osvetljenja izvršena nova instalacija, dužni su Društvu položiti u depo odgovarajuću vrednost strujomera, koji im Društvo postavi. Ovaj će se depo vratiti potrošačima po prestanku pretplate odnosno po prestanku upotrebe struje.

Ipak je privatni potrošač ovlašćen u koliko se strujomer primenjuje, da kako lampe tako i strujomere — i to onoga sistema koje društvo odredi, a koje će prethodno Gradski glavni inženjer i stručnjak Društva pregledati i njihovu ispravnost utvrditi — ma gde nabaviti, te iste postaviti shodno odnosnim tehničkim propisima. Društvo ima pravo inspekcije i kontrole ovih instalacija. Ono ima prava zahtevati da instalacije odgovaraju tehničkim pravilima koja budu propisana u sporazumu sa Gradom. Ako potrošač ne bude po zahtevu Društva ove instalacije doveo u red u roku od mesec dana od pismeno postavljenog zahteva, Društvo ima pravo da takvom potrošaču ukine dalje davanje struje.

Ako se potrošač sa Društvom sporazume da potrošnju električne struje plati u mesečnoj ili godišnjoj pauzalnoj svoti, dužan je u ovom slučaju upotrebljavati sijalice koje mu Društvo liferuje i montira ali nije dužan postaviti strujomer. Ovaj sporazum i njegovo trajanje je predmet privatne pogodbe.

Privatni potrošači plaćaju potrošenu struju nakon svakog meseca a prema podnesenom računu. Količina naplate određuje se bilo prethodnim sporazumom bilo po stanju koje pokazuje strujomer.

Ako potrošač ne plati iznos mesečne potrošnje u roku od 8 dana od prezentiranog računa, Društvo će imati pravo da

prekine struju po izminuću ovih 8 dana pošto potrošača o ovome pismeno izvesti, a naplatu vrednosti potrošene struje tražiće Društvo sudskim putem.

Svaki potrošač je dužan položiti kod Društva kauciju u takvom iznosu koji odgovara vrednosti njegove mesečne potrošnje. Ova se kaucija potrošaču vraća po prekidu davanja struje sa odbitkom potraživanja društvenog koji prema njemu postoji.

Ako ne bude drugog pismenog sporazuma, ima pravo privatni potrošač da prekine upotrebu električne struje ma kada, pošto prethodno Društvo o tome izvesti. U ovome slučaju dužan je potrošač da naknadi Društvu trošak instalacije od glavnog sprovodnika u koliko to već dotle učinio nije, te će u ovom slučaju ova instalacija, koja će se od glavnog sprovoda odvojiti, pripasti potrošaču.

IV.

Gradskom Senatu

Subotica.

Hitna predstavka:

Subotičke Električne Željeznice
i Osvetljenja D. D.

na senatsku odluku br. 1450/1925. sen.

Usled poziva Gradskog Senata sadržanog u gornjoj odluci, da Društvo prema primedbama Senata preinači predloženi projekt ugovora, — Društvo ima čast odgovoriti u sledećem:

I. Upravni Odbor Društva uzeo je na svojoj sednici od 7. aprila o. g. u pretres gornju odluku Senata.

Gradski Senat je u gornjoj odluci izrekao, da predloženi projekat ugovora ne prima za temelj daljnje rasprave i da traži preinačenje projekta u četiri pravca.

Projekat ugovora, koji je Društvo sprovelo Gradu, Upravni Odbor Društva smatra kao jednu celinu i pojedine njegove odredbe može diskutovati samo pod pretpostavkom, ako je ceo ugovor kao takav u načelu usvojen, budući da su sve obaveze koje Društvo prima na sebe, računski uslovljene, pravima i koristima koje mu taj ugovor ima da pruži.

I ako gornja odluka ništa o tome ne govori, ipak Društvo nalazi, da je Gradski Senat time, što je na predloženi projekt ugovora stavio četiri primedbe — usvojio ceo ugovor odnosno sve odredbe ugovora, koje ovim primedbama nisu tangirane.

Baš zato je Upravni Odbor Društva želeo, da čineći naj-

veće žrtve — koliko je to samo moguće a da se Društvo ne dovede u opasnost, — izade na susret zahtevima Senata.

II. Pitanje oslobodenja od opštinskih prireza i ostalih dažbina.

Društvo je tražilo, da bude oslobođeno plaćanja opštinskih prireza i ostalih opštinskih dažbina.

Senat nalazi, da se ova povlastica ne može Društvu odobriti, jer da Društvo nije novo već jedno već postojeće poduzeće i jer da se te povlastice daju samo novim društvima pri osnivanju.

Istina je, da je naše Društvo jedno već postojeće poduzeće, ali se to poduzeće po obavezama, koje Društvo prima na sebe, udvaja u svakom pogledu, te se ovo povećanje poduzeća na dvostruku meru ima smatrati kao i novo poduzeće.

Veliki novi izdatci, nove investicije, kojima se naše poduzeće udvaja, opravdavaju našu molbu, da Senat oprostom prireza i drugih dažbina pomogne Društvu, da ove materijalne izdatke podnese i omogućiti amortizaciju tih novih investicija, koje po ugovoru nakon izminuća ugovornog roka postaju svojina Grada.

No ipak, da bi Senat uverili da je ovaj zahtev istaknut samo radi toga, da se ne poljulja solidna osnova Društva, i da bi se tom olakšicom omogućila amortizacija unesenih novih kapitala, koje sebi Društvo ima da pribavi radi izvršenja novih radova a koje kapitalne nemože privući bez mogućnosti amortizacije. — Upravni Odbor je gotov, da traženje ove povlastice ograniči na 10 godina, dakle na polovinu onoga roka, koji je ovo Društvo dobilo pri osnivanju, — zato jer će se naše poduzeće povećati novim investicijama na dvostruku meru, dakle biće u polovici novo poduzeće, a opravdanost oprosta od prireza novim poduzećima priznaje i sam Senat.

III. Pitanje novih pruga.

Upravni odbor smatra, da je Društvo u pogledu građenja pruga potpuno ispunilo svoju obavezu.

I ako Društvo nije dobilo napismeno i izričito odricanje od Grada na prugu Trg Kralja Petra—Dudova Šuma, ipak je Grad stvarno i čutečki pristao, da se ova pruga zameni novim prugama izrađenim van ugovora (Bolnica—Aleksandrovo i Palić Štrand).

Ovo se najbolje vidi otuda, što Grad nikad nije zahtevao izgradnju pruge do Dudove Šume i ako je ona trebala da se izgradi još pre 13 godina, kao što i Senat veli u svojoj odluci.

Sem toga građenje vanugovornih pruga vršilo se uvek po sporazumu sa Gradom, jer je i Grad smatrao da ugovorna pruga (Dudova Šuma) nije korisna i potrebna.

Ali i ako Upravni Odbor smatra da je Društvo izvršilo svoje obaveze u ovom pravcu te i ako smatra, da se računski baza ugovora znatno menja, ako bi Društvo primilo na sebe pored već novim ugovorom primljenih obaveza — da izgradi i prugu do Halaške Kapije (ulicom Save Tekelije) koju Senat — izgleda — želi, Društvo je gotovo da tu obavezu na sebe primi, ako mu se da dovoljno vremena.

Pošto će izvršenjem ostalih radova Društvo biti opterećeno prvih godina, to bi se rok za ovu izgradnju sviju novih pruga morao odrediti sa 5 godina.

U vezi sa ovim pitanjem a u dopunu čl. 7. b (IV) ugovora Društvo primećuje, da bi kružne pruge u centru grada bile tako udešene, da bi se kola koja dolaze sa četiri krajne tačke — Palića, Aleksandrova, Somborske i Halaške kapije — u centar Grada, mogla povratiti na svoje krajne tačke bez manipulacije u centru Grada.

IV. Pitanje tarifa.

Društvo nikad nije mislilo da bude gospodar tarifiranja. Odnosni tekst u čl. 19. i 28. projekta ugovora to ne znači.

Ali Društvo prima predlog Senata i predlaže:

1. Odlukom Senata br. 27385/924. sen. 2617 inž. utvrđene su tarife za tramvajski saobraćaj i električno osvetljenje, koje i u momentu podnošenja ove predstave važe.

Društvo nalazi, da su ove tarife toliko komplikovane, da je potrebno njihovo unificiranje, uprošćenje a pored toga s obzirom na postojeće razne tramvajске pruge — potrebno je uvođenje prelaznih karata.

U pogledu pravičnog uređenja tarife za osvetljenje potekla je inicijativa i iz krugova gradanstva. Naime vlasnici gostiona, kafana i drugih raznih lokala tražili su sniženje tarife za osvetljenje.

Da bi se ovo unificiranje, uprošćenje kao i novo uređenje tarife moglo sprovesti i da bi se rešenje ovog važnog pitanja moglo svestrano ispitati, Društvo nalazi celishodnim, da regu-

lisanje ovog pitanja predloži Senatu u zasebnom podnesku, koji se predaje Senatu istovremeno sa ovom predstavkom. U ovom će podnesku Društvo izneti potpuno nov predlog o uređenju ovog pitanja.

2. Kako će se dakle celokupno pitanje tarifa za osvetljenje i tramvajski saobraćaj urediti odvojeno od ugovora — na osnovi već pomenutog podneska — to Društvo prihvaćajući predlog Senata predlaže sledeću stilizaciju 19. čl. ugovornog projekta:

„Cene za putničke bilete za tramvaje za danas postojeće pruge i za one koje će se podići ustanoviće Grad sporazumno sa Društvom svake godine u početku meseca marta, ako izmenu dotle postojeće tarife bude zahtevala jedna ugovorna strana od druge pismenim aktom. Svaka ugovorna strana ovaj pismeni akt sa zahtevom za promenu tarife može uputiti drugoj ugovornoj strani samo u toku meseca februara svake godine. Ako ni jedna ugovornica ne bude u toku meseca februara podnela zahtev za promenu tarife onda se važnost postojeće tarife automatski produžava još za godinu dana odnosno do sporazumnog utvrđenja nove tarife.

Društvo je dužno da svoje traženje za promenu tarife koje ima u smislu ove odredbe uputiti Gradu, obrazloži promenom ekonomskih i drugih prilika, koje su Društvu prouzrokovale obveze, izdatke i terete koji premašuju ove današnje i ovim ugovorom primljene odnosno one iz vremena poslednjeg utvrđivanja tarife, kao što je i Grad dužan da svoje traženje za promenu tarife koje ima u smislu ove odredbe uputiti Društvu, obrazloži promenom ekonomskih i drugih prilika, koje su Društvu znatno olakšale obveze, izdatke i terete prema današnjem stanju odnosno prema stanju u momentu utvrđivanja poslednje tarife, te Društvo stavile u položaj, da osiguravajući mu urednu eksploataciju tramvaja, normalnu dobit akcionarima i amortizaciju investicija olakša saobraćajne potrebe gradskog stanovništva.

Obe ugovorne strane obvezuju se, da pri utvrđivanju nove tarife pravično i savesno ispituju razloge ugovarača, koji je istakao zahtev za promenu tarife i da pri tome vode računa s jedne strane o interesima stanovništva Grada i dobrom i ugledno uređenom gradskom saobraćaju i s druge strane o gore pomenutim interesima Društva i o potrebi da Društvo svoje investicije i saobraćaj u Gradu održi u dobrom i Gradu dostojnom stanju.

Ako se pri tom ne dođe do sporazuma između ugovarača onda se obe ugovorne stranke obvezuju da na zahtev jedne strane ceo spor oko tarife predadu na rešenje Izbornom Sudu u smislu čl. 36. ovog ugovora.

Društvo je obvezano da da Gradu za njegov personal 33 besplatne karte, koje će važiti za sve linije tramvaja i autobusa. Pored toga gradski činovnici, koji nemaju besplatne karte, imaju povlasticu, koja je regulisana posebno zajedno sa regulisanjem tarife za saobraćaj.

Da bi Društvo moglo kontrolisati, kome pripada ova povlastica, Grad je dužan da dostavi Društvu spisak svojih činovnika i penzionera koji imaju gorepomenutu povlasticu, kao i da izvesti Društvo svakog meseca o nastupelim promenama.

Društvo je obvezano da ova lica snabde legitimacijama. Ova su lica dužna da pokažu svoje legitimacije saobraćajnom osoblju, kako bi dobili pomenutu povlasticu.

Pismonoše i raznosači telegrama, vatrogasci, redari gradske policije i žandarmi putuju besplatno.

Mali paketi koji se mogu držati u krilu i koji ne izazivaju nikakvu zapreku za druge putnike, neće plaćati nikakvu taksu.

Redakcija čl. 28. bi pak glasila ovako:

Cene za osvetljenje i davanje električne energije ustanoviće Grad sporazumno sa Društvom svake godine u početku meseca marta, ako izmenu dotle postojeće tarife bude zahtevala jedna ugovorna strana od druge pismenim aktom. Svaka ugovorna strana ovaj pismeni akt sa zahtevom za promenu tarife može uputiti drugoj ugovornoj strani samo u toku meseca februara svake godine. Ako nijedna ugovornica ne bude u toku meseca februara podnela zahtev za promenu tarife, onda se važnost postojeće tarife automatski produžava još za godinu dana odnosno do sporazumnog utvrđenja nove tarife.

Društvo je dužno da svoje traženje za promenu tarife — koje ima u smislu ove odredbe uputiti Gradu — obrazloži promenom ekonomskih prilika, koje su Društvu prouzrokovale obveze, izdatke i terete, koji premašuju ove današnje i ovim ugovorom primljene, odnosno one, iz vremena poslednjeg utvrđivanja tarife.

Isto tako je i Grad dužan da svoje traženje za promenu tarife odnosno za smanjenje tarife — koje ima u smislu ove odredbe uputiti Društvu — obrazloži promenom ekonomskih i drugih prilika, koje su Društvu znatno olakšale obveze, izdatke

i terete prema današnjem stanju, odnosno prema stanju i momentu utvrđivanja poslednje tarife, te Društvo stavilo u položaj, da — osiguravajući mu urednu eksploataciju instalacije za osvetljenje i normalnu dobit akcionarima i amortizaciju investicija olakša potrebe gradskog stanovništva sa osvetljenjem i davanjem električne energije.

Društvo je dužno davati električnu energiju privatnim potrošačima koji to žele, te u ovu svrhu dužno je učiniti instalacije o trošku potrošača. Društvo ne može odbiti davanje električne struje (vidi čl. 23. ugovora) sve dotle dok potrošač struje zadovoljava propisima odobrenim po gradskom Senatu, i dok tačno plaća potrošenu struju. Potrošena struja naplaćuje se po indikacijama overovljenih strujomera — sem slučajeva posebnog ugovora između Društva i potrošača. Sve strujomere dobavlja Društvo a potrošač dužan je da za njih plaća mesečnu kiriju, koja će se ustanoviti dogovorom između Grada i Društva, na isti način kako je već navedeno za određivanje tarifa. Društvo ima pravo da pregledava i kontroliše sve instalacije, i da zahteva da sve instalacije odgovaraju tehničkim propisima izdatim od Grada, u sporazumu sa Društvom. Kad neki potrošač struje ne bi hteo da izvrši svoju instalaciju u smislu pomenutih tehničkih propisa, Društvo je ovlašćeno da posle mesec dana od stavljene opomene obustavi davanje struje tom potrošaču.

Potrošač dužan je plaćati potrošnju struje mesečno prema prezentiranom računu. Društvo će imati pravo da onim potrošačima koji u roku od 8 dana od prezentiranog računa isti ne namire, prekine upotrebu električne struje, a naplatu vrednosti potrošene struje, tražiće Društvo sudskim putem.

Svaki potrošač dužan je položiti kod Društva kauciju u visini svoje poprečne mesečne potrošnje. Ta kaucija vratiće mu se, iza odbitka potrošene struje, kad potrošač prestane služiti se električnom strujom.

Svaki potrošač dužan je plaćati jedan mesečni minimum, koji odgovara vrednosti pet kilovat sati potrošene električne struje; u slučaju da isti nebi hteo platiti taj iznos, Društvo ima pravo da mu dalje davanje električne struje uskrati. U pomanjkanju protivnog ugovora potrošač može da prestane upotrebom električne struje ma kada, pošto prethodno obavesti o tome Društvo. U tom slučaju potrošač dužan je da plati Društvu trošak instalacije od glavnog voda, u koliko to već dotle nije učinio, te će

u tom slučaju ova instalacija, koja će se od glavnog voda odvojiti pripasti potrošaču.

Potrošači električne struje kojima bude radi davanja osvetljenja izvršena nova instalacija, dužni su Društvu položiti u depo odgovarajuću vrednost strujomera, koji im Društvo postavi. Ovaj će se depo vratiti potrošačima po prestanku pretplate odnosno po prestanku upotrebe struje.

Ako se potrošač sa Društvom sporazume da potrošnju električne struje plati u mesečnoj ili godišnjoj svoti, dužan je u ovom slučaju upotrebljavati sijalice koje mu Društvo liferuje i montira, ali nije dužan postaviti strujomer. Ovaj sporazum i njegovo trajanje je predmet privatne pogodbe.

V. Pitanje osvetljenja Segedinskih Vinograda i Aleksandrova.

Društvo usvaja da se druga rečenica 5-e alineje čl. 23. ugovora ovako rediguje: „Pod varoši se razumeva onaj deo Grada, koji je u okviru Kapija i još Segedinski Vinogradi i Aleksandrovo“.

Ovim je u celosti primljena primedba Senata pod 4.

Društvu je čast u prilogu ove predstavke podneti novu stilizaciju projekta ugovora od meseca januara t. g. i gotove planove za izgradnju novih tramvajskih pruga na pregled i usvajanje.

U priključenom novom projektu ugovora sadržane su već sve gore navedene izmene u smislu želja Gradskog Senata, a ujedno je na nekim mestima izvršena tačnija stilizacija nekih tačaka.

I iz ovoga se vidi, da je Društvo sve spremilo za rad koji bi se odmah otpočeo, čim bi postalo pravomoćno odobrenje koncesionog ugovora.

Sa toga razloga je Društvu čast umoliti Gradski Senat da pitanje novo predloženog ugovornog projekta što pre reši i učini sve da odobrenje koncesionog ugovora postane pravomoćno u što kraćem roku.

Subotica, dne 7. maja 1925. god.

V.

UGOVOR

zaključen između Grada Subotice, koji će se dalje u ovom ugovoru nazivati Grad, s jedne strane i Subotičke Električne Željeznice i Osvetljenja D. D. iz Subotice, koja će se dalje, u ovom ugovoru nazivati Društvo, s druge strane o 1) građenju i eksploataciji tramvaja u gradu Subotici i ataru i o 2) električnom osvetljenju grada Subotice i njenog atara.

Prethodno su obe ugovorne stranke saglasno konstatovala sledeće činjenice.

1. Da je na osnovu odluke predstavništva Grada Subotice br. 170 (6670) 1895 zaključen 20 jula 1895 godine između Grada Subotice i firme Ernest Lindhajm i drug ugovor o građenju i eksploataciji tramvaja.

2. Da je na osnovu odluke predstavništva Grada Subotice br. 417 (1640) 1895 zaključen 25 oktobra 1895 godine između Grada Subotice i firme Ernesta Lindhajma i dr. ugovor za proizvodnju i sprovođenje električne struje u Gradu Subotici i njenom ataru.

3. Da je na osnovu koncesije, koju je Ugarsko Ministarstvo Trgovine rešenjem svojim od 13 jula 1897 god. broj 40328 dalo firmi Lindhajm i dr. u želji ujedinjenja preduzeća tramvaja s preduzećem osvetljenja, zasnovanim po gornjim ugovorima 1) 2), smatrajući oba ova preduzeća jedinstvenim preduzećem po svojoj prirodi, koncesionar Lindhajm i dr. obrazovao Dioničarsko Društvo pod imenom: Subotička Električna Željeznica i Osvetljenje D. D.

s osnovnim kapitalom od 808.000 forinta, koje je na sebe preduzelo bezuslovno i bez promena sva prava i obaveze koncesionara Lindhajma i dr. koja proističu iz pomenutih ugovora, zaključenih sa Gradom Suboticom i iz ove koncesije, i

4. Da je na osnovu odluke predstavništva Grada Subotice br. 20873 (10200) 1910 i odobrenjem Ministarstva Unutrašnjih Dela br. 25182/II-910 zaključen ugovor između Grada Subotice i Subotičke Električne Željeznice i Osvetljenja D. D. 23 jula 1913 godine o isključivom pravu za osvetljenje banje Palić.

Posle konstatacije ovih činjenica, obe ugovorne strane su se složile, da se gore pomenuti ugovor i koncesija izmene i dopune, te da svoje odnose regulišu novim ugovorom, koji saglasno zaključuju i koji glasi:

I. OPŠTI USLOVI.

Član 1. Grad daje i Društvo prima pod uslovima propisanim ovim ugovorom u isključivu povlasticu:

A. Proizvođenje, sprovođenje i prodavanje električne struje u Subotici i njenom ataru, kako za javno i privatno osvetljenje, tako i za svaki drugi cilj na koji se električna struja daje uopšte upotrebiti i

B. Građenje i eksploataciju električnih tramvaja i pripadaka u Gradu i njenom ataru.

Član 2. Ova povlastica ima da traje 60 godina od dana kada pravomoćno odobrenje ovog ugovora o povlastici bude saopšteno Društvu.

Član 3. Za sve vreme trajanja povlastice Grad ne može nikome drugome ustupiti ovu povlasticu niti odobriti tako isto ili slično industrijsko preduzeće elektricitetom bez pristanka Društva sa ovim izuzetcima:

Za osvetljenje: Pojedina lica, društva, preduzeća, imaju prava instalirati mašine za proizvodnje struje za svoje potrebe i potrebe svojih preduzeća, ali je nemaju prava stavljati na raspoloženje trećim licima bilo po kom pravnom naslovu.

Za električne tramvaje: Grad ima pravo da drugim preduzećima da povlasticu za građenje i eksploataciju tramvaja

u drugim ulicama i putevima, gde Društvo nije podiglo pruge, ali samo u slučaju ako Društvo ne bi pristalo da podigne nove linije pod uslovima, koje nude druga preduzeća. Društvu je grad dužan u tom slučaju da dostavi pismeno taj zahtev i te uslove, a Društvo je obvezno, da se najdalje u roku od tri meseca od pismenog saopštenja izjasni, da li pristaje ili ne, da pod tim uslovima izvrši izgradnju tih novih linija. Ako bi Društvo smatralo, da je ponuda trećih lica posve nesolidna, te se usled toga izrodi spor između Društva i Grada, o ovome sporu ima da reši izbrani sud po principima parničnog postupka (čl. 36. ovog ugovora) za dalja tri meseca.

Član 4. Društvo se obvezuje da izvrši generalnu opravku svoje električne fabrike i da nabavkom novih potrebnih mašina poveća proizvodnje električne snage, kako bi imalo dovoljno električne struje u svako doba dana i noći za osvetljenje i tramvajski saobraćaj najmanje u meri predviđenoj ovim ugovorom.

Član 5. Grad oslobodava Društvo svakog opštinskog poreza i drugih opštinskih dažbina ma koje vrste, sadanjih i budućih za vreme od 10 godina počev od dana kada pravomoćno odobrenje ovog ugovora bude saopšteno Društvu.

Isto tako se Društvo oslobodava plaćanja svih opštinskih taksa i dažbina na sav materijal, potreban bilo za fabriku i radionicu, bilo za proizvodnje struje, bilo za konstrukciju.

II. SPECIALNO O EKSPLOATACIJI I GRAĐENJU TRAMVAJA.

Član 6. Obe ugovorne strane saglasno konstatuju da je Društvo do sada podiglo ove linije:

1. Palić—Somborska Kapija,

koja počinje od Somborske kapije pa ide kroz Somborski put, Jelacićeve ulicu, Karadorđev trg, ulicu Kralja Aleksandra pored Okružnog Suda Palićkim Putem pa sve do Palićkog Štranda, gde linija pravi luk i vraća se natrag; linija je jednog koloseka i ima osam skretnica. Celokupna dužina linije je 10.120 metara.

2. Ulica Kralja Aleksandra—Željeznička Stanica,

koja se linija odvaja od Paličke linije na dnu ulice Kralja Aleksandra i ide pored parka Kralja Petra u ulicu Generala Milojevića gde se nalazi Željeznička Stanica. Dužina ove linije iznosi 345 metara.

3. Okružni Sud—Aleksandrovo,

početak linije kod Okružnog Suda, linija prolazi kroz Vilsonovu ulicu, Beogradski Put, Čantavirski put pa do glavne ulice u Aleksandrovo gde linija prestaje. Ova linija je takođe jednog koloseka i ukupno ima četiri skretnice. Dužina linije iznosi 4050 metara.

Sve su ove linije obeležene na priloženom planu koji čini sastavni deo ugovora, crnim mastilom.

Član 7. Društvo se obvezuje da podigne još i ove linije:

A. Paralelna pruga Okružni Sud—Palić—Štrand,

B. Spojne pruge između postojećih pruga: pruga kroz Štromajerovu ulicu i pruga kroz Bene Sudarevićeve ulicu.

C. Nova pruga na Halašku kapiju kroz Preradovićevu i Save Tekelije ulicu.

Društvo se obavezuje da ove linije podigne najdalje u roku od pet godina računajući od dana kada društvu bude saopšteno pravomoćno odobrenje ovog ugovora o povlastici i pošto budu odobreni planovi o građenju.

Gradnja ima početi sa izgradnjom Palićkog paralelnog koloseka (čl. 8. ovog ugovora).

S obzirom da linija: ulica Kralja Aleksandra—Željeznička Stanica nije od javne koristi, Društvo rezerviše sebi pravo da je digne.

Društvo se obavezuje da poveća broj kola kako bi se promet na svima linijama mogao obavljati bez teškoća.

U roku u kojem je Društvo dužno da podigne nove linije u smislu ovog člana, Društvo će povećati broj sadanjih kola sa još najmanje 14 i to: sa 7 motornih kola i 7 remorkera.

Ako Društvo gornje obaveze u navedenom roku ne ispuni, obavezuje se platiti Gradu u ime konvencionalne kazne: za prvi mesec zadocnenja 10.000 dinara, a za svaki dalji mesec po 30.000 dinara.

Grad ovlašćuje Društvo, da u Gradu i njegovom ataru po-

diže tramvajske pruge gde i kad za shodno nade po postojećim ulicama i putevima i po onima koje će se otvoriti eventualno samo radi podizanja tramvajskih pruga, držeći se pri tome propisa koji po ovom ugovoru važe za linije. I za ove, još bliže neodređene pruge, važiće u svemu odredbe ovog ugovora.

Član 8. Sve ove linije biće sagrađene po projektima koje će Društvo podneti Gradu i po odobrenju Gradskog Senata. Ovi planovi treba tako da budu izrađeni, da se i najmanje dimenzije jasno ocrtavaju.

U svakom slučaju Grad ne prima na sebe nikakvu odgovornost za teškoće, koje se eventualno budu pojavile pri izvršenju planova koje on odobri. Grad ne može vršiti nikakve bitne izmene u planovima bez saglasnosti sa Društvom. Ako pak Društvo u roku od šest nedelja, posle stavljanja na znanje tih promena, ne učini nikakve primedbe na promene izvršene u podnesenim planovima, ima se smatrati da ih je primilo.

Usvojeni planovi istaviće se u dva originalna primerka i potpisaće se od oba ugovorača.

Član 9. Društvo se obavezuje da građenje tramvajskih pruga i postavljanje stubova i žica za sprovođenje elektriciteta tako vrši da se javnom saobraćaju što manje smeta. Mesta gde se bude radilo, moraju biti noću osvetljena, a po potrebi i čuvana naročitim stražarima. Društvo je obvezno ispunjavati pri ovom građenju propise, koje policijska vlast bude izdala u interesu saobraćaja i javne bezbednosti.

Član 10. Društvo će posle polaganja šina i stubova odmah o svom trošku popraviti i u dobro stanje dovesti ulice i puteve, inače će to Grad učiniti o trošku Društva.

Isto tako se Društvo obavezuje održavati u dobrom stanju teren između šina. Na slučaj da bi se zbog nivelacije kvarila kaldrma, Društvo je dužno o svom trošku postaviti kolosek po novoj nivelaciji a bez ikakve naknade za to. Ako bi se pak zbog proširenja ulice morale premestiti šine, Društvo se obavezuje da taj premeštaj izvrši o svom trošku, a Grad podnosi troškove novog kaldrmisanja između i pored šina.

Član 11. Materijal upotrebljen za izradu tramvaja treba da

je dobrog kvaliteta, tako da saobraćaj ne bi bio izložen opasnostima i nesrećama.

Šine treba da budu od čelika prvog kvaliteta sa dovoljnom otpornošću u srazmeri sa opterećenjem kola u saobraćaju, ali se ni u kom slučaju ne može zahtevati bolji materijal nego što ga državne željeznice upotrebljavaju na vicinalnim prugama. Ovo važi i za sav ostali materijal.

Grad ima pravo kontrole ovog materijala. U slučaju spora između ugovarača o dobroći materijala i konstrukcije rešavaće bez apelate Subotička Željeznička Direkcija.

Član 12. Društvo odgovara za sve štete, koje nastanu usled podizanja pruga na javnoj ili privatnoj imovini i obavezuje se iste naknaditi.

Ako bi promet električne željeznice bio prekinut zidanjem kanala, polaganjem cevi za gas ili vodovod ili drugim radovima javnog interesa, prolazom vojnih trupa, svećanih procesija i na koji sličan način, Društvo ne može tražiti od Grada naknadu štete, niti može prigovoriti vremenu i trajanju izvršenja gore pomenutih radova, ali Grad izjavljuje da će u slučaju sprečavanja željezničkog saobraćaja sa dovršenjem ovakih radova po mogućnosti požuriti.

Član 13. Odobrenje za otvaranje novo sazidane pruge i za njeno predavanje prometu Grad čini zavisnim od prethodnog pregleda iste po nadležnim organima vlasti. Bez odobrenja vlasti nije slobodno bilo koji deo pruge pustiti u saobraćaj. U koliko bi se prilikom komisijskog pregleda konstatovale izvesne greške, dužno je Društvo iste otkloniti pre predavanja pruge prometu.

Član 14. Čišćenje uličnog pokrova između šina kao i sva čišćenja, koja su u interesu željezničkog saobraćaja, padaju na teret Društva. Društvo je dužno brinuti se o čišćenju željezničke pruge od snega u širini 2'50 metara kao i o prenosu snega na mesto, koje će Grad od slučaja do slučaja označiti.

Član 15. Po ulicama i putevima, ako su oni širi od 8'50 metara, a u kojima sada postoje tramvajske pruge ili u kojima će one biti podignute, Društvo je ovlašćeno da postavlja i paralelni kolosek ako nade da mu je to u interesu. U ulicama pak

užim od 8.50 metara za podizanje paralelnog koloseka mora dobiti prethodno odobrenje Gradskog Senata.

Član 16. Električna željeznica može služiti kako za putnički tako i za teretni saobraćaj. U koliko bi prenos robe znatno sprečio javni saobraćaj, ima se ograničiti na noćno doba, te se može obavljati samo od 9 časova u večer do 7 časova u jutru.

Član 17. Svaka tramvajska kola moraju biti snabdevena kočnicom. Svaka tramvajska kola se imaju sem toga snabdeti s preda i sa strane lampom, nadalje brojevima kao i tablicama sa označenjem pravca puta, kojim tramvajska kola idu. Natpisi na tablicama moraju biti na državnom jeziku. Lampe prema raznim pravcima imaju biti različne boje.

Član 18. Društvo je obvezano da ima dovoljno osoblja. Osoblje koje dolazi u dodir sa publikom, mora potpuno znati srpsko-hrvatski jezik.

Kondukteri, kočničari i vozovođe imaju nositi uniforme i brojeve, dužni su se prema publici najučtivije ponašati, te se imaju otpustiti, ako u ovom pogledu pogreše ili ako se pokažu nesposobni za vršenje službe.

Sva prepiska između Grada i Društva vršiće se samo na državnom jeziku. Svi natpisi na kolima, objave, bilete i t. d. biće na državnom jeziku.

Član 19. Cene za putničke karte za tramvaje za danas postojeće pruge i za one koje će se podići, ustanoviće Grad sporazumno sa Društvom svake godine u početku meseca marta, ako izmenu dotle postojeće tarife bude zahtevala jedna ugovorna strana od druge pismenim aktom. Svaka ugovorna strana ovaj pismeni akt sa zahtevom za promenu tarife može uputiti drugoj ugovornoj strani samo u toku meseca februara svake godine. Ako nijedna ugovornica ne bude u toku meseca februara podnela zahtev za promenu tarife, onda se važnost postojeće tarife automatski produžava još za godinu dana odnosno do sporazumnog utvrđenja nove tarife.

Društvo je dužno da svoje traženje za promenu tarife, koje ima u smislu ove odredbe uputi Gradu, obrazloži promenom ekonomskih i drugih prilika, koje su Društvu prouzrokovale obveze,

izdatke i terete koji premašuju ove današnje i ovim ugovorom primljene odnosno one iz vremena poslednjeg utvrđivanja tarife, kao što je i Grad dužan da svoje traženje za promenu tarife, koje ima u smislu ove odredbe uputiti Društvu, obrazloži promenom ekonomskih i drugih prilika, koje su društvu znatno olakšale obaveze, izdatke i terete prema današnjem stanju odnosno prema stanju u momentu utvrđivanja poslednje tarife, te Društvo stavilo u položaj, da osigurajući mu urednu eksploataciju tramvaja, normalnu dobit akcionarima i amortizaciju investicija olakša saobraćajne potrebe gradskog stanovništva.

Obe ugovorne strane obvezuju se, da pri utvrđivanju nove tarife pravično i savesno ispituju razloge ugovarača, koji je istakao zahtev za promenu tarife i da pri tome vode računa s jedne strane o interesima stanovništva grada i dobrom i ugledno uređenom gradskom saobraćaju i s druge strane o gore pomenutim interesima Društva i o potrebi da Društvo svoje investicije i saobraćaj u gradu održi u dobrom i gradu dostojnom stanju.

Ako se pri tom ne dode do sporazuma između ugovarača, onda se obe ugovorne stranke obvezuju, da na zahtev jedne strane ceo spor oko tarife predadu na rešenje izbornom sudu u smislu člana 36. ovog ugovora.

Društvo je obvezano da da Gradu za njegov personal 33 besplatne karte, koje će važiti za sve linije. Pored toga gradski činovnici koji nemaju besplatne karte, imaju povlasticu koja je regulisana posebno zajedno sa regulisanjem tarife za saobraćaj.

Da bi Društvo moglo kontrolisati, komu pripada ova povlastica, Grad je dužan da dostavi društvu spisak svojih činovnika i penzionera koji imaju gore pomenutu povlasticu, kao i da izvesti Društvo svakog meseca o nastupljenim promenama.

Društvo je obvezano da ova lica snabde legitimacijama a ova su lica dužna da pokažu svoje legitimacije saobraćajnom osoblju, kako bi dobili pomenutu povlasticu. Za ove legitimacije naplaćivaće Društvo skromnu manipulativnu taksu.

Pismonoše i raznosai telegrama, vatrogasci, redari gradske policije i žandarmi putuju besplatno.

Mali paketi koji se mogu držati u krilu i koji ne izazivaju nikakvu zapreku za druge putnike, neće plaćati nikakvu taksu.

Član 20. Tarife i odredbe u pogledu eventualnog transporta robe utvrdiće se svojevremeno sporazumno između ugovarača.

Član 21. Društvo će podneti Gradskom Senatu predlog reda vožnje radi odobrenja. Gradski Senat je dužan ovaj predlog odobriti ili ispraviti u smislu ovog člana najdalje u roku od 15 dana od dana prijema. Ako posle 15 dana od predaje ovog predloga Gradski Senat ne donese nikakvu odluku, smatraće se da je predloženi vozni red odobren bez izmena i Društvo ima pravo po njemu odmah postupiti.

Glavne odredbe ovog voznog reda utvrđuju se ovako:

Tramvajska kola električne željeznice saobraćaju od 15. aprila do 15. oktobra od 6 sati u jutru do jedan sat u noći, a od 15. oktobra do 15. aprila od 6 sati u jutru do 9 sati u veče, a što se tiče saobraćaja sa Palićem, on će se do toga doba održavati samo ako potreba zahteva. Kola se kreću sa krajnjih stanica i to u letnjoj sezoni u intervalima od 15 minuta a u zimskoj sezoni u intervalima od 20 minuta.

Društvo se obvezuje da će tramvajska kola za vreme letnje sezone za Palić polaziti sa krajnjih stanica u intervalima od 12 minuta, i da će ovaj red saobraćaja provesti i do izgrađene paralelne pruge za Palić.

Saobraćaj sa Palićom za vreme zimske sezone vršice se u intervalima od 20 minuta. Eventualne izmene mogu se vršiti sporazumom ugovorača.

Društvo može tramvajski saobraćaj po svom nahodjenju povećati i preko označenog vremena, a smanjiti ga usled naročitih okolnosti može samo po prethodnom pristanku Gradskog Senata.

Ako Društvo smanji vreme saobraćaja tramvajskih kola bez prethodnog pristanka gradske vlasti, ima pravo Grad da kazni Društvo sa novčanom globom od 500 dinara dnevno.

Za slučaj da Društvo bez opravdanog razloga potpuno ukine tramvajski saobraćaj za vreme manje od 14 dana, ima pravo Grad da kazni Društvo novčanom kaznom od 1000 dinara dnevno.

U oba slučaja novčane kazne su plative tek posle pravomoćnosti odnosno rešenja za 8 dana.

Za nove pruge će se red vožnje propisati svojevremeno sporazumno između Grada i Društva od slučaja do slučaja, a prema propisima ovoga člana.

Stanice se utvrđuju sporazumno između Grada i Društva.

Tramvajska kola električne željeznice staju samo na ovim stanicama, ali i tu samo toliko vremena koliko je potrebno za

ulaženje i izlaženje publike izuzev ako je duži zastoj potreban usled ukrštanja kola.

Dozvoljena najveća brzina utvrđuje se prema rezultatu komisijskog pregleda s obzirom na mesne prilike.

Prenos pasa je dozvoljen ali sa ograničenjem, da se psi imaju držati na platformi i moraju imati košar na njušci. Psi plaćaju punu tarifu.

Pušenje je dozvoljeno samo na platformi, a za vreme letnje sezone i u otvorenim letnjim kolima.

Društvo se podvrgava upustvima koje vlast bude izdavala u cilju održavanja reda i sigurnosti.

U okviru gornjih odredaba Društvo može po svom nahodjenju utvrditi red vožnje kao i poslovni red.

Član 22. Preduzeće ne može činiti nikakve prigovore protiv saobraćaja običnih kola preko šina a Grad će se policijskim naredbama pobrinuti da se tramvajske šine ne kvare i ne pretrpavaju i da se prometu tramvaja ne čini smetnje.

III. SPECIALNO O ELEKTRIČNOM OSVETLENJU.

Član 23. Grad osigurava Društvu isključivo pravo osvetljenja ulica, puteva i javnih mesta električnom strujom, kao i prodavanje osvetljenja, električne i motorne snage, privatnim licima, javnim ustanovama i preduzećima i u ovu svrhu Grad daje isključivo pravo Društvu da upotrebi ulice, puteve i javna mesta Grada u granicama njegovog atara za postavljenje sprovodnika za električnu struju radi prodavanja osvetljenja i električne, motorne snage privatnim licima, javnim ustanovama i preduzećima.

Društvo se pak obvezuje da će za celo vreme trajanja ovog ugovora u području Grada Subotice davati električnu struju odnosno da će za osvetljenje svake privatne ili javne zgrade pod uslovima pblizhe označenim u ovom ugovoru davati električnu struju u koliko se na ulicama i javnim mestima, gde su smeštene iste javne ustanove ili privatne zgrade, već nalaze glavni sprovodnici za vodenje električne struje, ili, u slučaju da one ne postoje, da će dati električnu struju, ako se novo prijavljeni potrošač obaveže da će snositi troškove spajanja sa najbližim glavnim sprovodnikom s tim, da ove instalacije, u koliko se nalaze na javnom putu, postanu Društvena svojina.

Na zahtev Grada Društvo se obvezuje da da potrebnu električnu struju za osvetljenje i ulica i javnih mesta, koje Grad bude odredio i pripremio za osvetljenje električnom strujom. Radi zadovoljenja ovog zahteva, Društvo je dužno da po potrebi proširi svoju centralu.

Ovo pravo Grada i ova obaveza Društva odnosi se samo na varoš i na Palić, a nikako i na atar Grada. Pod varoši se razume onaj deo Grada koji je u okviru kapija, Segedinski vinogradi i Aleksandrovo.

Društvo će računati Gradu cenu osvetljenja ulica i javnih mesta 25% jeftinije nego drugim potrošačima za kućevnu upotrebu.

U mreži normalni intenzitet struje po lampi i transformatoru utvrđuje se u 100 volti a dopuštena je varijacija u intenzitetu struje za vreme trajanja eksploatacije sa 5% na više i na niže.

Grad pridržava sebi pravo da u svrhu kontrole postavi svoje voltmetre i u onoj količini i u mestima, o svome trošku, gde i kako to za nužno bude našao.

Član 24. Društvo može glavne i sporedne električne sprovode tamo, gde bude nalazilo za celishodno, voditi pod zemljom kao kablove ili ih može voditi kao otvorene žice nad površinom zemlje i to u slučaju pristanka kućevlasnika i uzduž kućnih zidova ili preko krovova. Ali tamo, gde se to bude osobito naredilo, dužno je Društvo položiti sprovodnike pod zemljom kao kablove.

Društvo će imati pravo da se koristi kanalima gradskim gde to bude moguće, za polaganje svojih sprovodnika. U pojedinim ulicama i javnim mestima Grad će sporazumno sa Društvom, odrediti mesto i dubinu polaganja kablova s obzirom na cevi gasa i vodovoda i eventualno na druge podzemne instalacije.

Član 25. Društvo će kod iskopavanja koje će vršiti svojim radnicima ili putem pogodnog preduzimača radi polaganja električnih sprovoda imati ista prava koja u sličnim okolnostima Grad uzima za sebe.

Radnja oko iskopavanja vrši će se pod nadzorom Grada, te se nakon dovršenja posla one ulice, putevi i javna mesta, na kojima su se pomenuta iskopavanja vršila, imaju vratiti u ono stanje, a o trošku Društva i to odmah a najdalje za 8 dana, u kojem su stanju bila neposredno pre početka iskopavanja. Ako

Društvo ovoj dužnosti ne udovolji u određenom roku, Grad ima pravo ovaj posao izvršiti sam na trošak Društva.

Član 26. Ako bi se pokazala potreba za premeštenjem — privremeno ili stalno — sprovoda usled javnog ili privatnog zidanja, Društvo je dužno o svome trošku izvršiti ovo premeštenje po naređenju Senata i po pozivu gradskog glavnog inženjera u roku koji glavni inženjer odredi s obzirom na obim posla.

Član 27. Električna centrala ima da radi bez prekida sa potrebnim rezervama u mašinama i materijalu tako da udovoljava potrebama osvetljenja i davanju struje za obrtne svrhe uvek i bez zastoja.

Da bi ovoj dužnosti udovoljilo Društvo će prema potrebi potrošnje povećavati motornu snagu za proizvodnju struje.

Ako se osvetljenje usled kvara električnih motora ili sa drugog razloga u celosti ili delimično prekine Društvo je dužno ove zapreke bez odlaganja otkloniti u roku koji će utvrditi stručna komisija sastavljena iz gradskog glavnog inženjera i stručnjaka Društva.

Član 28. Cene za osvetljenje i davanje električne energije ustanoviće Grad sporazumno sa Društvom svake godine u početku meseca marta, ako izmenu dotle postojeće tarife bude zahtevala jedna ugovorna strana od druge pismenim aktom. Svaka ugovorna strana ovaj pismeni akt sa zahtevom za promenu tarife može uputiti drugoj ugovornoj strani samo u toku meseca februara svake godine. Ako nijedna ugovornica ne bude u toku meseca februara podnela zahtev za promenu tarife, onda se važnost postojeće tarife automatski produžava još za godinu dana odnosno do sporazumnog utvrđenja nove tarife.

Društvo je dužno da svoje traženje za promenu tarife — koje ima u smislu ove odredbe uputiti Gradu — obrazloži promenom ekonomskih prilika, koje su društvu prouzrokovale opveze, izdatke i terete koji premašuju ove današnje i ovim ugovorom primljene, odnosno one, iz vremena poslednjeg utvrđivanja tarife.

Isto tako je i Grad dužan da svoje traženje za promenu tarife odnosno za smanjenje tarife — koje ima u smislu ove odredbe uputiti Društvu — obrazloži promenom ekonomskih

i drugih prilika, koje su Društvu znatno olakšale obveze, izdatke i terete prema današnjem stanju odnosno prema stanju u momentu utvrđivanja poslednje tarife, te Društvo stavilo u položaj, da — osiguravajući mu urednu eksploataciju investicija — olakša potrebe gradskog stanovništva za osvetljenjem i davanjem električne energije.

Društvo je dužno davati električnu energiju privatnim potrošačima koji to žele, te u tu svrhu dužno je učiniti instalacije o trošku potrošača. Društvo ne može odbiti davanje električne struje (vidi čl. 23. ovog ugovora) sve dotle dok potrošač struje zadovoljava propisima odobrenim po Gradskom Senatu i dok tačno plaća potrošenu struju. Potrošena struja naplaćuje se po indikacijama overovljenih strujomera — sem slučajeva posebnog ugovora između Društva i potrošača. Sve strujomere dobavlja Društvo a potrošač dužan je da za njih plaća mesečnu kiriju, koja će se ustanoviti dogovorom između Grada i Društva, na isti način kako je već navedeno za određivanje tarifa. Društvo ima pravo da pregledava i kontroliše sve instalacije, i da zahteva da sve instalacije odgovaraju tehničkim propisima izdatim od Grada u sporazumu sa Društvom. Kad neki potrošač struje ne bi hteo da izvrši svoju instalaciju u smislu pomenutih tehničkih propisa, Društvo je ovlašteno da posle mesec dana od stavljenе opomene obustavi davanje struje tom potrošaču.

Potrošač je dužan plaćati potrošnju struje mesečno prema prezentiranom računu. Društvo će imati pravo da onim potrošačima, koji u roku od 8 dana od prezentovanog računa isti ne namire, prekine upotrebu električne struje a naplatu vrednosti potrošene struje, tražiće Društvo sudskim putem.

Svaki potrošač dužan je položiti kod Društva kauciju u visini svoje prosečne mesečne potrošnje. Ta kaucija vratiće mu se iza odbitka potrošene struje, kad potrošač prestane služiti se električnom strujom.

Svaki potrošač dužan je plaćati jedan mesečni minimum, koji odgovara vrednosti pet kilovat sati potrošene električne struje; u slučaju da isti nebi hteo platiti taj iznos, Društvo ima pravo da mu dalje davanje električne struje uskrati. U pomanjkanju protivnog ugovora potrošač može da prestane upotrebom električne struje ma kada, pošto prethodno obavesti o tome Društvo. U tom slučaju potrošač dužan je da plati Društvu trošak instalacije od glavnog voda, u koliko to već dotle nije

učinio, te će u tom slučaju ova instalacija, koja će se od glavnog voda odvojiti pripasti potrošaču.

Potrošači električne struje kojima bude radi davanja osvetljenja izvršena nova instalacija, dužni su Društvu položiti u depo odgovarajuću vrednost strujomera, koji im Društvo postavi. Ovaj će se depo vratiti potrošačima po prestanku pretplate odnosno po prestanku upotrebe struje.

Ako se potrošač sa Društvom sporazume da potrošnju električne struje plati u mesečnoj ili godišnjoj svoti, dužan je u ovom slučaju upotrebljavati sijalice koje mu Društvo liferuje i montira, ali nije dužan postaviti strujomer. Ovaj sporazum i njegovo trajanje je predmet privatne pogodbe.

Član 29. Ako Društvo svojoj obavezi iz ovog ugovora bilo prema Gradu bilo prema potrošačima putem delanja ili propusta koji mu se mogu u krivicu upisati, ne udovolji, može ga Gradski Senat kazniti od slučaja do slučaja sa novčanom kaznom od 500 dinara. Ova je kazna plativa tek nakon izvršnosti rešenja u roku 8 dana.

IV. OTKUP I PRESTANAK KONCESIJE.

Član 30. Ako bi Grad hteo otkupiti celu instalaciju za proizvodnju električne snage sa zemljištem na kome se nalazi fabrika i radionica, mrežu za sprovođenje električne struje, tramvajske pruge, stanice, tramvajska kola i ostali materijal u poduzeću, on to može učiniti, otkupljujući celokupno preduzeće od jedanput, na kraju 35-te godine od dana kada ovaj ugovor o ovoj koncesiji stupi na snagu. U tome slučaju Grad će platiti Društvu na ime otkupa onu sumu koja po proceni veštaka bude odgovarala vrednosti celokupnih instalacija u vremenu otkupa, odbitkom od 30%.

U svrhu procene vrednosti u vremenu otkupa imenovaće dva veštaka Grad, dva veštaka Društvo, a ova četvorica će birati sebi petog za predsednika. Ako se u izboru ne slože određuje predsednika veštačke komisije predsednik okružnog suda u Subotici.

Član 31. U slučaju otkupa u gornjem roku, Grad je dužan Društvu svoju nameru za otkup saopštiti jednu godinu daña unapred pismenim putem, najkasnije do kraja 34-te godine.

Veštačka komisija dužna je izvršiti procenu najdalje za 3 meseca od dana kada bude konstituisana, a ima se smatrati da je konstituisana, kada joj bude izabran ili imenovan predsednik.

Grad je dužan za 15 dana kada mu veličina otkupne cene bude saopštena od strane veštačke komisije, da isplati Društvu otkupnu cenu sa označenim odbitkom i da za isto vreme preuzme u posed celokupne instalacije.

Član 32. Po izminuću vremena trajanja ove povlastice (čl. 2. ovog ugovora) prelazi u vlasništvo Grada bez ikakvih tereta, obveza i odgovornosti kao i bez ikakve naknade vrednosti mašinerija za proizvodnju električne energije sa zgradama i zemljištem gde su iste smeštene, mreža električnih sprovoda sa pripadcima, šine sa podlogom i pripatci pruge te tramvajske stanice. Sav ostali materijal kao što je rezerva uglja i ulja, rezervne šine i žice i u opšte sav materijal koji u vremenu prestanka koncesije bude bio zaveden u Društvenim knjigama kao materijal i bude bio na licu mesta kao i sva tramvajska kola, Grad je dužan otkupiti od Društva, ako Društvo to bude zahtevalo, po proceni koja će se izvršiti na isti način kao u slučaju otkupa (čl. 31. ovog ugovora).

Otkupnu svotu ovog materijala Grad je dužan da isplati i da isti preduzme na isti način kako je to u predašnjem članu za slučaj otkupa cele instalacije utvrđeno.

V. ZAVRŠNE ODREDBE.

Član 33. Ovaj ugovor o povlastici pre izminuća vremena trajanja ove povlastice ne može ni jedna stranka razrešiti izuzev slučaja otkupa iz člana 31. ovog ugovora.

Grad ima pravo i jednostrano da izrekne da se ugovor razrešava:

A. Ako bi saobraćaj tramvajskih kola bio ukinut potpuno bez opravdanog i dovoljnog razloga za 14 dana uzastopce;

B. Ako bi bilo prekinuto potpuno davanje električne struje bez opravdanog i dovoljnog razloga za 14 dana uzastopce.

C. Ako bi Društvo postalo insolventno ili palo pod stečaj. Odluku o razrešenju ugovora donosi Gradsko Predstavništvo i ona važi tek onda, kada postane pravomoćna.

U slučaju pod A) i B) ne može Grad izreći razrešenje ugovora ako Društvo nije bilo u stanju da izbegne ni pored sveg staranja prekršenje ugovora i ako postoji slučaj više sile.

Član 34. Ako bi slučaj razrešenja ugovora po prednjem članu nastupio do 35-te godine trajanja povlastice, dužan je Grad da izvrši otkup celokupnog preduzeća. U ovom slučaju plaća Grad Društvu celu svotu ustanovljene otkupne vrednosti.

Ako bi pak slučaj razrešenja ugovora po prednjem članu nastupio posle 35-te godine trajanja povlastice, Grad je dužan izvršiti otkup i platiti Društvu vrednost ustanovljene otkupnine sa odbitkom od 30%.

Procena, plaćanje otkupnine i preuzimanje u posed u oba slučaja izvršiće se prema odredbama člana 31. ovog ugovora.

Član 35. Sve dostave od strane Grada Društvu imaju se vršiti pismeno uz dostavnicu. Ako društvo odbije prijem dostave ili ako ne bude bio ko da primi dostavu vršiće se Društvu saopštenje preporučenim pismom preko pošte. U ovom slučaju ima se smatrati da je pismeno dostavljeno nakon 48 sati od predaje istoga na poštu.

Član 36. U svima sporovima koji se mogu izroditi iz ovog ugovora između Grada i Društva rešavaće izborni sud po propisima građanskog parničnog postupka, u koliko to nije ugovorom drugojače regulisano.

Član 37. Ovaj ugovor važi za Društvo od dana kada ga Društvo potpiše, a za Grad od dana kada odobrenje ove povlastice od strane nadležne vlasti postane pravomoćno.

Član 38. Takse.

Član 39. Ovaj ugovor napisan je i potpisan u dva jednaka originalna primerka.

VI. Gradskom Senatu

Subotica.

Molba.

Subotičke Električne Željeznice
i Osvetljenja D. D.

u stvari regulisanja tarifa za saobraćaj i osvetljenje.

Potpisano Društvo je u svojoj hitnoj predstavi, koju podnosi Gradskom Senatu istovremeno sa ovom molbom, naglasilo, da će uređenje pitanja tarifa predložiti Gradskom Senatu u zasebnoj podnesku a u svrhu, da bi se ovo važno pitanje moglo odvojeno i svestrano ispitati pre nego što bude regulisano.

Više razloga je ponukalo Društvo da predloži Senatu potpuno novo regulisanje tarifa za saobraćaj i osvetljenje.

A. Tramvaj.

Dosadašnje tarife su i suviše komplikovane i raznovrsne tako, da je publici veoma teško da se sa istima upozna i da može da kontroliše društvene organe u pravilnom primenjivanju tarife.

Pored toga s, obzirom na novo podignute pruge, koje spajaju razne delove Grada i predgrada, pokazala se potreba, da se u tramvajskom saobraćaju uvedu prelazne karte, koje bi olakšale pristup na Palić najudaljenijim delovima Grada. Narocitu pažnju je obratilo Društvo na okolnost, da olakša saobraćaj Aleksandrova sa Palićom i da na taj način poveća upotrebu pruge Subotica—Aleksandrovo, koja je dosada radila uvek sa gubitkom. Na ovaj način jedno čitavo predgrađe Grada kao i III i IV krug dobijaju znatnu olakšicu u upotrebi Palića, što je i sa higijenske tačke gledišta veoma važno.

Ista ta olakšica se uvada i za onaj siromašniji deo pučanstva, koji stanuje na kraju Somborskog Puta.

Društvo je nadalje respektovalo želju Gradskoga Senata, da se za sve gradske činovnike uvede povlastica na tramvaj-

skim prugama ekskluzive autobuse pa je šta više ovu povlasticu proširilo i na državne činovnike. Ova povlastica se sastoji u tome da će i gradski i državni činovnici plaćati svega 50% od obične tarife.

Društvo čini sve moguće napore da poboljša saobraćajnu službu tramvaja kako u pogledu voznog vremena i tačnosti tako i u pogledu komfora putujuće publike.

Društvo je uvereno da će publika dovoljno umeti da ceni povlasticu prelaznih karata čim se jednom sa istom upozna, kao i da će ova ustanova dovesti do upotrebe tramvaja u najvećoj mogućoj meri, a ovo je ujedno jedini faktor, koji može da omogućiti da Društvo snizi vozne cene bez da dovede u opasnost opstanak Društva.

Društvo predlaže u glavnom podelu tarifa u tri glavne grupe:

I. Gradski saobraćaj i Palički lokalni saobraćaj.

II. Saobraćaj do Radanovca.

III. Saobraćaj do Palića.

Cene za gornje linije predviđene su tako, da dadu mogućnost svima putnicima upotrebu sviju društvenih linija uz primenu prelaznih karata.

Cene koje Društvo predlaže su sledeće:

I. Saobraćaj u Gradu podrazumevajući ovde i Aleksandrovo i Segedinske Vinograde kao i Palički lokalni promet sve do Radanovca

obična cena 2 dinara,

cena za grad. i drž. nameštenike 50% manje 1 dinar.

Ove cene ovlašćuju putnika na upotrebu svih tramvajskih linija unutar spomenutih rajona ili delova grada.

Prelazne karte za autobus linije i sa autobus linija unutar spomenutih delova grada staju 4 dinara.

Prelazne karte važe samo na ukrsnim stanicama za vreme od jednog sata.

II. Saobraćaj do Radanovca i od Radanovca.

Važi do svih tačaka Grada i od svih tačaka Grada podrazumevajući ovde i Aleksandrovo

obična cena 3 din.

cena za grad. i drž. činovnike 50% manje . 1'50 din.

Ove cene ovlašćuju putnika na upotrebu svih tramvajskih linija unutar spomenutih rajona.

Prelaz na autobuske linije i sa autobuskih linija stoji 5 dinara.
Prelazne karte važe samo na ukrsnim stanicama i vrede za vreme od jednog sata.

III. Saobraćaj iz Grada podrazumevajući ovde i Aleksandrovo do Palića ili od Palića natrag

Obična cena 4 dinara,

Cena za grad. i drž. činovnike 50% manje 2 dinara.

Ove cene ovlašćuju putnika na upotrebu svih tramvajskih linija.

Prelazne karte na autobuske linije i sa autobuskih linija 6 din.

Prelazne karte važe samo na ukrsnim stanicama i za vreme od jednog sata.

B. Osvetljenje.

Predlog Društva radi promene dosada postojeće tarife za osvetljenje došao je kao rezultat dveju važnih činjenica.

1. Društvo je primilo jednu žalbu od predstavnika odnosno vlasnika kinematografa, kafana, hotela i restoracija koji su tražili sniženje navodno previsoke tarife. (0'95 dinara po hektovat-satu.)

2. Činjenica da direkcija državnih željeznica namerava da raspiše i održi licitaciju radi podizanja svoje vlastite električne centrale kao i potreba da se radi suzbijanja ove namere predloži pravičnija i logičnija cena za struju koju troši državna željeznica.

Uprava Društva je mišljenja da je najzdravija baza za određenje cena da se svaki potrošač optereći sa istom cenom za istu uslugu. Radeći na ovoj principiellnoj bazi Društvu je čast da predloži sledeće tarife i da istovremeno da svoje razloge koji podupiru ovaj predlog.

I. Grupa.

Kinematografi, kafane, hoteli, restoracije i privatni potrošači plaćaju za osvetljenje — podrazumevajući ovde i domaće pumpe za vodovod — po hektovat-satu din. 0'80.

II. Grupa.

Privatni potrošači za pogon motora plaćaju po hektovat-satu din. 0'52.

III. Grupa.

Sve državne ustanove podrazumevajući ovde državne željeznice, poštu, vojsku i t. d. plaćaju za osvetljenje po hektovat-satu din. 0'83.77.

IV. Grupa.

Sve državne ustanove za pogon motora plaćaju po hektovat-satu din. 0'54.45.

V. Grupa.

Gradski činovnici i penzioneri po hektovat-satu din. 0'35.

VI. Grupa.

Gradski administrativni uredi po hektovat-satu din. 0'30.

Društvo je uzelo kao prosečnu cenu struje za osvetljenje din. 0'80 po hektovat-satu. Ovo znači prema današnjoj tarifi sniženje od 15 para po hektovat-satu za bioskope, hotele, gostionice i kavane, sniženje od 5 para za trgovce, trgovačke biro i banke, povećanje sa 12 para po hektovat-satu za privatnike.

Cene za osvetljenje predložene za državne ustanove jesu iste samo su dodate one takse koje se naplaćuju prilikom ubiranja računa za potrošenu struju.

Osnovna cena motorne energije za državne ustanove snižena je sa 23.55 para t. j. na 54.45 para koja cena, ako se odbije taksa za naplatu računa, postaje ravnom ceni koja se računa ostalim potrošačima. Tako da se može s pravom reći, da postoje upravo dve osnovne cene i to 80 para i 52 pare.

Izgleda na prvi pogled da sniženje cena pojedinim grupama ima da padne na teret privatnih potrošača u obliku povećanja njihove tarife.

Ovo međutim ne stoji tako kao što dokazuju sledeće cifre.

Teret je podeljen između otprilike 2800 potrošača koji su potrošili u toku 1924. god. 287.000 kilovat-sati što znači prosečnu godišnju upotrebu na svakog potrošača od samo 102'6 kilovat-sata.

Ovo znači da prosečna mesečna potrošnja struje na svakog potrošača iznosi 8'5 kilovat-sati. Dakle povećanje tereta iznosi na jednog potrošača mesečno 10'20 dinara. Potrošači iz siromašnijih slojeva neće plaćati više od polovine od ove svote mesečno, kao mesečno povećanje tereta što bi značilo 17 para dnevno.

Originalni ugovor Društva sadrži jedan članak prema kojemu Društvo nije dužno da daje struju onim potrošačima koji ne garantuju jednu minimalnu potrošnju električne energije godišnje.

Društvo mora da održava i da raspolaze mašinerijama i određenom količinom produktivne snage u takvom stepenu da

711 29/II

osigura svima potrošačima, koji su ukopčani u društvene linije, maksimalnu upotrebu struje. Ako dakle izvestan veći broj potrošača ne potroši stvarno onaj iznos energije, za koji je mašinerija namenjena i radi koje se mašinerija održava, društvo trpi veliki gubitak usled toga što mora da drži u rezervi takvu energiju koju jedan deo potrošača uopšte nikako ne upotrebljava.

Subotičkih potrošača, koji bi spadali u ovu kategoriju, ima 800 što znači, da 800 potrošača ne snosi svoj deo iz opšteg tereta koji osigurava da publika ima na raspoloženju stalno električnu energiju u dovoljnoj količini.

Uprava Društva je mišljenja da je mudra namera postojećeg ugovora bila ta, da sačuva na ovaj način Društvo i publiku od ovakvog gubitka.

Ovo je svakako jedna tačka koja ulazi u ugovore svih modernih električnih centrala.

Uprava Društva predlaže prema tome da svaki potrošač bude obvezan, da plati u ime minimalne potrošnje 5 kilovatsati mesečno.

Po predloženim cenama ovo će iznositi 1'33 dinara dnevno kao minimalna stavka za osvetljenje dočim najskromnije petrolejske lampe troše tri do pet puta više od ove svote.

Ovaj bi minimalni prihod služio u svrhu da Društvo pokrije svoje izdatke oko nabavljanja i održavanja strujomera, za obavljanje mesečnih pregleda strujomera i za uzdržavanje mašinerija i produktivnog kao i razvodnog dela instalacija u takvom stanju da bi iste mogle uvek odgovarati zahtevima koji se na njih postavljaju, a time bi ujedno bila plaćena i električna energija koja se gubi po strujomerima.

Društvo je mišljenja da je gornji predlog pravičan za sve zainteresovane.

Predložene promene neće povećati društveni prihod, šta više će ga znatno umanjiti, međutim nadamo se da će ovaj gubitak biti izravnat sa obilnijom uporabom električne struje sa strane građanstva. —

U Subotici, dne 7. maja 1925. god.

Sa poštovanjem:

**Subotička Električna Željeznica
i Osvetljenje D. D.**

